

BIRŽŲ „SAULĖS“ GIMNAZIJOS MOKĖJIMO MOKYTIS KOMPETENCIJOS UGDYMO APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Biržų „Saulės“ gimnazijos mokėjimo mokyti kompetencijos ugdymo apraše (toliau – Aprašas) aptariami mokėjimo mokyti kompetencijos ugdymo įrankiai ir jų panaudojimo pavyzdžiai, rekomendacijos mokytojams, mokiniams, klasės auklėtojams mokėjimo mokyti kompetencijoms ugdyti.

2. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

Mokėjimas - mokymo turinio elementas, apimantis teorinius ir praktinius veiksmus, kuriuos moksleivis turi įgyti, mokydamasis tam tikro dalyko programą.

Mokymasis - tikslinga veikla siekiant įgyti žmonijos sukauptos patirties pagrindus, teorinės ir praktinės veiklos mokėjimų ir įgūdžių.

Mokymosi stilius – tai pamėgtas galvojimo, informacijos apdorojimo ir supratimo būdas.

Kompetencija - tai mokėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, įgūdžių, gebėjimų, vertybinių nuostatų visuma.

Mokėjimo mokyti kompetencija - tai gebėjimas individualiai organizuoti savo mokymąsi, jį individualizuojant ir grupėje, atsižvelgiant į laiką ir informacijos kiekį. Gebėti įsiminti naujas žinias ir susiformuoti įgūdžius, juos pritaikant praktinėje veikloje: namų aplinkoje, darbe, mokantis, šviečiantis. Ši kompetencija grindžiama asmens motyvacija ir pasitikėjimu.

Ugdymas - asmenybę kuriantis žmonių bendravimas sąveikaujant su aplinka bei žmonijos kultūros vertybėmis. Ugdymas - bendriausia pedagogikos kategorija, apimanti švietimą, mokymą, lavinimą, auklėjimą, įgūdžių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų formavimą.

3. Mokėjimo mokyti kompetencijos ugdymo aprašas buvo paruoštas, remiantis gimnazijoje atlikto tyrimo rezultatais, atsižvelgiant į dalykų metodinių grupių pasiūlymus.

II. VERTYBINĖS NUOSTATOS

4. Ugdant mokėjimo mokyti kompetenciją ugdomos šios vertybinės nuostatos:

- 4.1. supratimas, kad mokymasis yra vertingas ir trunka visą gyvenimą;
- 4.2. poreikis mokytis ir tobulėti;
- 4.3. noras pažinti save kaip besimokantįjį;
- 4.4. savarankiškas, kryptingas ir atkaklus užsibrėžto tikslo siekimas;
- 4.5. pasitikėjimas savimi;
- 4.6. tikėjimas mokymosi sėkme;
- 4.7. atsakomybės už mokymąsi ir rezultatus jausmas;
- 4.8. noras dalytis žiniomis ir įgyta patirtimi su kitais žmonėmis.

III. MOKĖJIMO MOKYTIS KOMPETENCIJOS UGDYMO ĮRANKIAI IR JŲ PANAUDOJIMAS

5. Mokėjimo mokytis kompetencijos įrankiai:
- 5.1. pagrindinio ugdymo bendrosios programos (2009 m.);
  - 5.2. vidurinio ugdymo bendrosios programos: bendrųjų kompetencijų ugdymas (10 priedas);
6. Mokėjimo mokytis kompetencijos įrankių paskirtis:
- 6.1. padėti mokiniui apmąstyti savo veiklą ugdant mokėjimo mokytis kompetenciją;
  - 6.2. padėti mokiniui išsiaiškinti įgytą mokėjimo mokytis kompetenciją;
  - 6.3. padėti mokiniui įsivertinti įgytą mokėjimo mokytis kompetenciją ir žymėti jos pažangą;
7. Vertinimo ir įsivertinimo, rezultatų panaudojimas ugdymo procesui tobulinti:
- 7.1. tobulinamas ugdymo(si) procesas. Priimami sprendimai dėl tam reikalingo laiko, būdų ir priemonių. Vykdoma ugdymo(si) proceso stebėseną.
  - 7.2. mokinių mokymosi stilių išsiaiškinimas.

IV. MOKĖJIMO MOKYTIS KOMPETENCIJOS UGDYMO REKOMENDACIJOS MOKYTOJAMS, MOKINIAMS IR KLASIŲ AUKLĖTOJAMS

8. Mokėjimo mokytis kompetencijos ugdymo tikslas – išugdyti atsakingą už savo mokymąsi, gebantį reguliuoti mokymosi procesus, įvaldžiusį svarbiausius mokymosi gebėjimus ir pasirengusį tobulinti savo mokymąsi asmenį.
9. Svarbiausias dėmesys mokėjimo mokytis kompetencijos mokymo procese tenka mokytojui, jis yra veiklos organizatorius, vykdytojas ir vertintojas.
- 10. Rekomenduojama mokytojams:**
- 10.1. susipažinti su mokinių bendrųjų kompetencijų diagnostikos metodikomis ir jas taikyti edukacinėje praktikoje, atsižvelgiant į mokinių individualius pažintinius gebėjimus, jų mokymosi stilius;
  - 10.2. skirtingų pasiekimų lygio mokiniams skirti įvairaus sudėtingumo užduotis (nuo paprastų, vienos srities žinių ir vienos procedūros taikymo iki reikalaujančių kelių sričių žinių ir gebėjimų bei kritinio mąstymo taikymo), kad visi mokiniai galėtų patirti sėkmę;
  - 10.3. mokiniams sudaryti sąlygas dirbti individualiai ar grupėse jiems tinkamu tempu;
  - 10.4. mokiniams paaiškinti, kokią asmeninę naudą jie gauna mokydami, kur praktikoje galės pritaikyti įgytas žinias ir gebėjimus.
  - 10.7. pateikti užduočių, kurias galima atlikti įvairiais būdais arba kurios neturi vieno teisingo atsakymo. Taip paskatintumėte mokinių kūrybiškumą, saviraišką, suteiktumėte galimybių rinktis ir pasireikšti įvairių mokymosi stilių ir pasiekimų lygio mokiniams;
  - 10.8. leisti mokiniams patenkinti savo vertės poreikį, sudarant sąlygas demonstruoti parengtus darbus: pateiktis, pranešimus, medžiagą standams ir kt.;
  - 10.10. skatinti mokinius priimti atsakomybę už mokymąsi, susimąstyti apie mokymosi poreikius, kelti tikslus, stebėti ir vertinti savo mokymąsi.
- 11. Rekomenduojama mokiniams:**
- 11.1. motyvuoti save sėkmingam mokymuisi;
  - 11.2. išsikelti mokymosi tikslus;
  - 11.3. pažinti save, išsiaiškinti savo mokymosi ir galimybių ypatumus;
  - 11.4. atrasti ir taikyti sau tinkamiausius mokymosi būdus;
  - 11.5. siekti išsiaiškinti, ką jau geba atlikti, o ko dar reikėtų mokytis;
  - 11.6. gebėti mokytis iš įvairių informacijos šaltinių: juos susirasti, atsirinkti informaciją, kritiškai vertinti, sisteminti;
  - 11.7. planuoti savo mokymosi laiką, organizuoti mokymosi veiklą;

- 11.8. sieti naujas žinias ar patirtį su jau turimomis žiniomis ir patirtimi;
 11.9. susidūrus su sunkumais ar nesėkmėmis, ieškoti sprendimų ir pagalbos;
 11.10. stebėti ir apmąstyti, įsivertinti savo mokymosi pažangą.

12. Rekomenduojama klasių auklėtojams:

- 12.1. padėti mokiniui planuoti ir valdyti laiką;
 12.2. konsultuoti, kaip derinti mokymąsi su pomėgiais ir įsipareigojimais ir kaip laikytis susitarimų;
 12.3. skatinti mokinius sieti atsakomybę už mokymąsi su savo pasiekimais ir pažanga;
 12.4. padėti tikslingai pasirinkti individualų ugdymo planą, rekomenduoti papildomus modulius bei nukreipti į konsultacijas;
 12.5. rūpintis pagalbos teikimu mokiniams, turintiems ugdymosi, mokymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių.

V. MOKĖJIMO MOKYTIS KOMPETENCIJOS UGDYMO(SI) ŽINGSNIAI

Nusiteikimas mokytis

Mokinys	Mokytojas	Klasės auklėtojas
Stiprinti savo vidinę mokymosi motyvaciją.	Per išorinę motyvaciją daro įtaką vidinei mokinio motyvacijai.	Padėti mokiniui planuoti ir valdyti laiką.
Išsiaiškinti ir suvokti savo silpnybes ir stiprybes.	Skirti daugiau laiko ir dėmesio mokiniams pažinti ir suprasti, kad galėtų kryptingiau stebėti ir palaikyti jų pastangas, stiprinti pasitikėjimą savo jėgomis ir skatinti nusiteikimą mokytis, pastebėti ir pažangą.	Konsultuoti auklėtinius, kaip derinti mokymąsi su pomėgiais ir įsipareigojimais ir kaip laikytis susitarimų. Bendradarbiauti su mokytojais, padėti pažinti auklėtinius.
Dirbti panaudojant savo įgytą patirtį ir siekti bendradarbiauti su klasiokais, padėti jiems imtis atsakomybės.	Aptarti, ko mokiniai yra mokomi ir kokių rezultatų iš jų tikimasi; išsiaiškinti, ar visi tai teisingai supranta.	Skatinti mokinius siekti atsakomybės už savo mokymąsi bei pasiekimus. Klasės valandėlė „Kaip sėkmingiau mokytis“.

Mokymosi tikslo išsikėlimas ir veiklų numatymas

Mokinys	Mokytojas	Klasės auklėtojas
Sudaryti individualų ugdymo planą, pritaikytą savo galioms ir mokymosi poreikiams.	Konsultuoti mokinius, mokyti mokytis, įsivertinti savo pažangą ir planuoti tolesnius mokymosi žingsnius, skatinant pasitikėjimą savimi ir norą mokytis savarankiškai.	Padėti tikslingai pasirinkti individualų ugdymosi planą, rekomenduoti papildomus modulius bei laiku nukreipti į konsultacijas.
Išsikelti mokymosi lūkesčius ir tikslus. Prisiimti asmeninę atsakomybę už mokymąsi.	Skatinti mokius savarankiškai išsikelti mokymosi tikslus, susiplanuoti mokymosi laiką, veiklas.	Individualūs pokalbiai su mokiniais (jei reikia ir jų tėvais), turinčiais mokymosi sunkumų.
Pasirinkti sau tinkamus mokymosi būdus: veiksmingai išnaudoti mokymosi situacijas išlaikyti dėmesį teikiamai	Kurti mokymosi aplinką, kuri skatina kūrybiškumą, sudaryti sąlygas pastebėti problemas, mąstyti, eksperimentuoti, ugdyti palankumą naujumui, savitumui,	Mokymosi stiliaus nusistatymas.

informacijai, suvokti galutinį užduočių tikslą, veiksmingai bendradarbiauti pamokoje ir kitose veiklose.	lavinti vaizduotę, žadinamą, jautrumą, smalsumą, atvirumą, skatinti norą dalyvauti įvairiose veiklose, kad mokiniai patenkintų saviraiškos poreikį, atrastų problemų sprendimus bei perteiktų juos įvairiomis priemonėmis ir būdais, kas skatintų jų mokėjimo mokytis tobulėjimą.	
--	---	--

Mokymosi organizavimas

Mokinys	Mokytojas	Klasės auklėtojas
Lankyti visas pamokas.		
Visada turėti reikiamas mokymosi priemones: vadovėlius, sąsiuvinius, papildomos informacijos lapus, grožinės literatūros knygas.	Supažindinti su reikiamomis turėti mokymosi priemonėmis. Informuoti apie kitų – papildomų - mokymosi priemonių būtinumą.	Stebėti mokinių lankomumą, gebėjimą laiku atlikti užduotis, suteikti pagalbą, iškilus problemoms.
Laiku perskaityti nurodytus mokytojo privalomus grožinės literatūros kūrinius.	Mokslo metų pradžioje supažindinti su privalomų perskaityti ir analizuoti knygų preliminarium grafiku, nuolat jį tikslinti.	Pasitarus ir suderinus su lietuvių k. mokytojais, klasės valandėlės metu skaityti privalomų perskaityti ir analizuoti knygų ištraukas, jas aptarti ir taip skatinti susidomėjimą bei norą perskaityti visą kūrinį.
Mokytojui padedant ieškoti naujų kūrybinės veiklos ir raiškos būdų ir formų, taikyti pamokose.	Pasiūlyti tinkamus mokymosi būdus, raiškos formas; leisti mokiniams pasirinkti patiems.	Rūpintis pagalbos teikimu mokiniams, turintiems ugdymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių.
Gebėti remtis įvairia savarankiškai surasta ir išanalizuota papildoma informacija.	Rekomenduoti tinkamus ir prieinamus informacijos šaltinius.	Klasės valandėlė „Kaip aš organizuoju savo mokymąsi“.
Atliekant užduotis tinkamai naudotis papildoma informacija, sukaupia lankantis teatrų spektakliuose, parodose ir kituose renginiuose.	Skatinti domėtis/ Nukreipti mokinius lankyti spektaklius, parodas, kitus renginius, galinčius suteikti papildomos informacijos.	Organizuoti su mokiniais išvykas į spektaklius, parodas ar kitus kultūrinius renginius (pagal galimybes).

Užduočių atlikimas laiku

Mokinys	Mokytojas	Klasės auklėtojas
Nuolat planuoti laiką, priklausomai nuo pateiktų užduočių.	Iš anksto informuoti mokinius apie privalomų kūrinių analizę, atsiskaitymus. Pranešti mokiniams apie	Klasės valandėlės apie dienotvarkę - apie laiko svarbą, jo taupymą/ nešvaistymą veltui (surengus

	galimus pokyčius (skirtą papildomą laiką).	anketą, išsiaiškinus mokinių nuostatas).
Namų darbus stengtis atlikti laiku, savarankiškai ir sąmoningai (dėl savęs, o ne dėl patikrinimo).	Sistemiškai tikrinti visus mokinio atliekamus namų darbus. Analizuoti visus rašto darbus, skiriant užduotis taisymui namuose sutariant laiko trukmę.	Individualūs pokalbiai su neatsakingais ar negebančiais planuoti laiko mokiniams.
Nuolat konsultuotis su mokytoju dėl kilusių neaiškumų.	Konsultuoti mokinius individualiu laiku, jei kyla neaiškumų.	Skatinti auklėtinius konsultuotis su mokytojais. Esant poreikiui tarpininkauti dėl konsultacijų.

Gebėjimas rasti informaciją

Mokinys	Mokytojas	Klasės auklėtojas
Turėti asmeninius užrašus, vadovėlius, knygas, pagrindinių formulių ir/arba sąvokų lapus, pratybų sąsiuvinius, nuolat fiksuoti būtiną informaciją savo užrašuose.	Kontroliuoti, kad mokiniai turėtų užrašus, pagrindinių formulių, taisyklių ir/arba sąvokų lapus, fiksuotą būtiną informaciją savo užrašuose.	Aptarti su auklėtiniais susitarimų laikymosi svarbą. Nurodyti šaltinius, kuriuose jie gali rasti naudingos mokymuisi ir akiračiui plėsti informacijos (pvz., www.kumokykla.lt)
Rastą informaciją analizuoti, apdoroti, kontroliuoti savo suvokimą skaitant rastą informaciją, kritiškai įvertinti informacijos patikimumą, tikslingai pasirinkti informaciją, tinkamiausią užduočiai įvykdyti.	Davus užduotį, patarti, kur informacijos ieškoti, aptarti informacijos šaltinių patikimumą, rekomenduoti tinkamas svetaines, skaitmenines mokymosi priemones, vadovėlius, knygas.	Aptarti su auklėtiniais, kaip ieškoti informacijos, mokyti pasirinkti patikimus šaltinius. https://www.nbranded.lt/armokame-naudotis-google-paieska-23-laika-taupantys-patarimai/

Mokymosi rezultatų apmąstymas bei įšivertinimas

Mokinys	Mokytojas	Klasės auklėtojas
Kiekvienos pamokos pabaigoje vykdyti refleksijos užduotis, apmąstyti ir įšivertinti savo mokymosi veiklą bei rezultatus, įšivardyti, ką pamokoje išmoko, kas nepavyko.	Numatyti įšivertinimo kriterijus. Pamokos pabaigoje organizuoti refleksiją. Atsižvelgiant į dalyko specifiką, pamokos tikslus ir uždavinius pateikti mokiniams 2-3 klausimus, testą, nedidelės apimties užduotį, paprašyti mokinių žodžiu arba raštu įvardinti, ką išmoko pamokos metu, su kokiomis problemomis susidūrė.	Klasės valandėlės metu aptarti refleksijų svarbą kiekvienos pamokos pabaigoje.

Fiksuoti savo pažangą: visų dalykų užrašuose paskirti du lapus pažangai fiksuoti (formą aptarti su dalyko mokytoju). Pvz., data, temos pavadinimas ir trumpas rezultato aprašymas.	Mokyti ir padėti mokiniams tikslingai įsivertinti ugdymosi pažangą.	Bent kartą per mėnesį su auklėtiniais aptarti ugdymosi pažangą. Priimti susitarimus ugdymosi pažangai stiprinti, supažindinti su jais mokinių tėvus.
Įsivertinimo metu gautą informaciją naudoti mokymuisi planuoti: planuoti apsilankymus konsultacijose, savarankišką mokymąsi.	Mokinių įsivertinimo metu gautą informaciją naudoti tolesniam mokymui.	Mokyti auklėtinius atpažinti savo stiprybes ir jomis remiantis kelti ugdymosi tikslus.
Stebėdamas ir apmąstydamas asmeninę pažangą, kaupia jos įrodymus (atskirus darbus, pasiekimų aplankus, ugdymosi pažangos įsivertinimo lapus).	Padėti mokiniams tvarkyti pasiekimų aplankus, daryti apibendrinimus.	Aptarti su auklėtiniais mokymosi pažangos žingsnius – savarankiškai apmąstau mokymosi pasiekimus, įsivertinu pažangą, prisiimu išpareigojimus tobulėti.

VI. SĖKMĖS RODIKLIAI

13. Kad mokiniai jau yra išsiugdę mokėjimo mokytis kompetenciją, matysime iš to, jog jie:
- 13.1 mokosi noriai, pasitiki savo jėgomis;
  - 13.2 išsikelia realius mokymosi tikslus ir uždavinius;
  - 13.3 pasirenka tinkamas mokymosi strategijas ir priemones;
  - 13.4 tikslingai planuoja mokymosi laiką;
  - 13.5 objektyviai vertina mokymosi pažangą;
  - 13.6 numato tolesnius mokymosi žingsnius.